

Список використаних джерел

1. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник / І.В. Зайченко. – 3-тє видання. – К.: Вид-во Ліра-К, 2016. – 608с.
2. Зимянський А. Етапи та завдання психолого-педагогічного супроводу особистісного розвитку майбутнього педагога / А. Зимянський // Молодь і ринок.– №6 (137). – 2016. –С.40–43
3. Нова українська школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczyia.pdf>
4. Сисоєва С.О. Творчий розвиток фахівців в умовах магистратури: монографія / С.О. Сисоєва – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2014. – 404 с.
5. Степанов О.М. Педагогічна психологія: Навч. посіб. / О. М. Степанов. – К.: Академвидав, 2011 – 402с.

References

1. Zajchenko I.V., 2016. Pedagogika: pidruchnik [Pedagogy: textbook] 3-tie vidannja. K.: Vid-vo Lira-K 608p.
2. Zimjanskij A., 2016. Etapi ta zavdannja psihologo-pedagogichnogo suprovodu osobistisnogo rozvitku majbutn'ogo pedagoga [Stages and tasks of psychological and pedagogical support of personal development of the future teacher] Molod i rinok. #6 (137) P.40-43
3. Nova Ukrainka shkola [New Ukrainian School]. Retrieved from: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczyia.pdf>
4. Sisoieva S.O., 2014. Tvorchij rozvitok fahivciv v umovah magistraturi: monografija [Creative development of specialists in the conditions of the magistracy: monograph] K.: TOV «Vidavniche pidpriemstvo «Edelwejs» 404 p.
5. Stepanov O.M., 2011. Pedagogichna psihologija: Navch. posib. [Pedagogical Psychology: Teaching. manual] K.: Akademvidav, 402p.

В статті проведено аналіз проблеми личности современного учителя. Освещены требования к личности педагога современной школы, творческой педагогической деятельности, приведена классификация творческих качеств студентов педагогического профиля. Подчеркнуто, что творческая личность педагога является определяющим фактором выявления и развития творческих возможностей младших школьников. Акцентировано внимание на организации психолого-педагогического сопровождения личностно- профессионального становления учителя, цель которого актуализация саморазвития студентов, их стремления к личностному и профессиональному росту. Выделены основные задачи психолого-педагогического сопровождения личностного развития будущего педагога.

Ключевые слова: учитель, новая украинская школа, творческие качества учителя, профессиональное развитие, психолого-педагогическое сопровождение

The article analyzes the problem of the creative personality of a modern teacher. The requirements for the personality of the teacher of the modern school, creative pedagogical activity have been elucidated. The classification of creative qualities of the students of the pedagogical profile has been given. The creative teacher is a creative person with a high degree of development of motives, characterological features and creative skills that contribute to successful creative pedagogical activity, and which, through special training and constant self-improvement, acquires knowledge, skills and abilities of pedagogical work, acquires the skills of forming a student's creative personality in the educational process. The ability of the creative teacher to pedagogical creativity is characterized not only by the high level of pedagogical creativity, and, in accordance with modern requirements, by the level of possession of the subject being taught, but also by the acquired psychological and pedagogical knowledge, skills that ensure the effectiveness of its interaction with students in the development of creative abilities while the educational process. It has been emphasized that the creative personality of the teacher is a determining factor in the identification and development of creative possibilities of junior pupils; a new modern school requires a teacher who works in a creative search format based on the achievements of the traditional methodology and includes innovative elements, a teacher inspired by research, innovation. The emphasis is placed on the organization of psychological and pedagogical support for the personality and professional formation of a teacher, the purpose of which is to actualize the self-development of students, their desire for personal and professional growth. The main tasks of psychological and pedagogical support of personal development of the future teacher has been singled out.

Key words: teacher, New Ukrainian school, creative qualities of a teacher, professional development, pedagogical and psychological support.

УДК 159.923:338.242.2:338.48

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-252-255

Березовська Лариса Іванівна,

кандидат психологічних наук, доцент,

Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів;

Русин Євген Васильович,

студент,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОЯВУ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

У статті представлено результати дослідження конкурентоздатності майбутніх спеціалістів туристичної галузі. Емпірично визначено, що майбутні спеціалісти туристичної галузі в основному спрямовані на різні кар'єрні орієнтації: «менеджмент», «автономія», «стабільність» та «підприємництво»; найвищі прояви комунікативних та організаторських здібностей у тих хто обирає кар'єрні орієнтації «менеджмент» та «підприємництво»; готові до помірного, виваженого ризику у майбутній професійній діяльності; найбільше готові ризикувати ті, хто спрямовані менеджмент», спрямовані на помірно високий рівень мотивації до успіху. Зазначено, що для формування та розвитку конкурентоздатного спеціаліста туристичної галузі у системі підготовки використовують активні методи навчання.

Ключові слова: конкурентоздатність, майбутні спеціалісти туристичної галузі, кар'єрні орієнтації, ризик, комунікативні здібності, організаційні здібності, мотивація до успіху.

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність туристичної сфери досягається як за рахунок конкурентних переваг окремих зовнішніх і внутрішніх чинників туристичних підприємств, так і за рахунок їх взаємодії та наявності кваліфікованого кадрового потенціалу. У підготовці кадрів для туристичної галузі важливу

роль відіграють заклади вищої освіти, що здійснюють підготовку спеціалістів – майбутніх працівників туризму.

Кабінетом Міністрів України видано розпорядження «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16 березня 2017 р. № 168-р. В ньому зазначається, що за

оцінкою Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), внесок туризму до світового валового внутрішнього продукту з урахуванням непрямого ефекту становить 10%. Загальна кількість робочих місць, що прямо або опосередковано стосуються сфери туризму, становить 11% [6]. Глобалізація та інформатизація соціально-економічних відносин спливає на розвиток туризму, що суттєво змінює підходи до професійної підготовки фахівців туристичної галузі. Завданням закладів вищої освіти не тільки формування у студентів ґрунтовних знань, розвиток професійних навичок, а і розвиток у них мотивації, творчості, тих психологічних характеристик, які забезпечать їхню конкурентоздатність на ринку праці.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Аналіз літератури свідчить, що конкурентоздатність особистості в різних професійних сферах досліджувалася багатьма психологами. Так, розглядається залежність конкурентоздатності безробітних від природжених психологічних характеристик Л. Галаган; розвиток конкурентоздатності через психологічний, інтелектуальний та освітньо-професійний компоненти (С. Гаврилюк); конкурентоздатність науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти приватної форми власності (В. Корсакевич); конкурентоздатність управлінської команди освітніх організацій; працівників банків та торговельних організацій (Л. Карамушка, О. Креденцер), розвиток конкурентоспроможності фахівців туристичного бізнесу (В. Жовнер) та інші. Щодо дослідження конкурентоздатності майбутніх спеціалістів туристичної галузі, то вони майже не проводилися.

Насамперед надамо опис поняття «конкурентоздатність» особистості. Так, у психології під конкурентоздатністю особистості розуміється та характеристика, яка забезпечує швидку адаптацію до навколишнього світу, готовність успішно виконувати професійну та інші види діяльності за найвищими стандартами, а також здатність генерувати нові оригінальні ідеї, аргументувати їх важливість для соціального, професійного, особистісного розвитку й створювати умови для їх ефективного втілення [2; 3].

На основі аналізу наукової літератури, враховуючи сутність конкурентоздатності особистості, конкурентний характер розвитку туристичної галузі та психологічні характеристики фахівця туристичного бізнесу можемо зазначити, що конкурентоздатність майбутніх фахівців туристичної галузі це здатність швидко й безболісно адаптуватися до постійних змін суспільно-економічних умов, бути спрямованим на досягнення, мати потребу в автономії, бути цілеспрямованим та рішучим, вміти йти на розумний ризик [1; 2; 4].

Конкурентоздатність особистості тісно пов'язана з такою характеристикою як досягнення успіху. Однак, варто зауважити, що досягнення успіху в професійній діяльності регулюють певні фактори, до яких належать особистісні та соціальні фактори [7]. Особистісні фактори складають індивідуально-психологічні чинники (індивідуально-психологічні та ділові якості, потреби, інтереси, соціальні установки, цінності особистості, мотивація досягнення, здібності особистості, психологічна гнучкість, рівень домагань, активність) та статусні характеристики особистості (стать, вік, рівень освіти, знань та досвіду, професіоналізм, моделі поведінки, дохід, статус особистості в суспільстві). До соціальних факторів відносяться економічна та політична ситуація в країні, правове та соціокультурне середовище, інститут освіти, особливості ринку праці.

Індивідуально-психологічні та ділові якості, цінності, здібності, психологічну гнучкість, активність, рівень освіти, знань та досвіду, професіоналізм, моделі поведінки майбутні фахівці туристичної галузі можуть як самі безпосередньо розвивати, так і може надавати в цьому допомогу держава. Так, у розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року» від 16 березня 2017 р. № 168-р. [6] зазначено, що однією із основних стратегічних цілей розвитку сфери туризму та курортів є організація системи якісної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців

туристичного супроводу та обслуговування, інших професій сфери туризму і курортів. Основними напрямками реалізації Стратегії за напрямом «Розвиток людських ресурсів» є удосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери туризму та курортів та інших сфер діяльності, пов'язаних із туризмом, що сприятиме підвищенню рівня професійної підготовки фахівців у сфері туризму та курортів та якості обслуговування споживачів туристичних послуг. Що в свою чергу сприятиме формуванню та розвитку конкурентоздатності фахівців туристичної галузі в процесі майбутньої професійної діяльності.

Соціальні фактори, що регулюють досягнення успіху у професійній діяльності в значній мірі забезпечує держава. Так, метою реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року є формування сприятливих умов для активізації розвитку сфери туризму та курортів згідно з міжнародними стандартами якості та з урахуванням європейських цінностей, перетворення її на високорентабельну, інтегровану у світовий ринок конкурентоспроможну сферу, що забезпечує прискорення соціально-економічного розвитку регіонів і держави в цілому, сприяє підвищенню якості життя населення, гармонійному розвитку і консолідації суспільства, популяризації України у світі [7]. Що свідчить про потужні наміри та кроки держави у підтримці та розвитку туристичної галузі і, отже, створення сприятливого середовища для конкуренції. А це в свою чергу ставить питання перед майбутніми фахівцями туристичної галузі щодо їхньої конкурентоздатності.

Мета статті: аналіз прояву конкурентоздатності майбутніх спеціалістів туристичної галузі.

Результати досліджень Дослідження конкурентоздатності здійснено із 75 студентами – майбутніми спеціалістами туристичної галузі, що навчаються в Мукачівському державному університеті.

Ми передбачаємо, що на розвиток конкурентоздатності у майбутніх спеціалістів туристичної галузі впливає те, на яку кар'єру вони будуть спрямовані, очевидно, це спрямованість на кар'єру підприємця, менеджера. А також основою здатності до конкуренції є такі характеристики, як: спрямованість на досягнення, успіх, вміння йти на розумний ризик, здібності до організації справи вміння вести комунікацію, в той же час. Отже, для дослідження використано методу «Якоря кар'єри» Е. Шейна (адаптація В. Чикер і В. Винокурової), методу діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса, методу діагностики міри готовності до ризику Шуберта та методу дослідження комунікативних та організаторських здібностей (КОЗ-2) [5].

За методикою вивчення кар'єрних орієнтацій «Якоря кар'єри» Е. Шейна (адаптація В. Чикер і В. Винокурової) ми визначили кар'єрні устремління майбутніх спеціалістів туристичної галузі. Оскільки галузь туризму потребує підприємливих людей та тих, хто вміє організувати справу та роботу, то очевидно конкурентоздатними є ті майбутні спеціалісти туристичної галузі кому притаманні такі кар'єрні орієнтації, як підприємництво, менеджмент, а також кар'єрні орієнтації, що близькі до них (автономія, виклик). На кар'єрну орієнтацію «менеджмент» спрямовано найбільше студентів 26,7% (20 осіб) та «підприємництво» – 10,7% (8 осіб). Кар'єрну орієнтацію «автономія» обирають 21,3% (16 осіб) та «виклик» – 6,7% (5 осіб) Що до інших кар'єрних орієнтацій, то тут кар'єрну орієнтацію «стабільність» обирає 16%, «професійна – компетентність» – 5,3%, «служіння» – 8%. Отже, студенти мають різні кар'єрні орієнтації. Найчастіше обирають кар'єрні орієнтації «менеджмент», «автономія», «стабільність» та «підприємництво». А спрямованість на дані кар'єрні орієнтації є важливими у процесі розвитку конкурентоздатності майбутніх спеціалістів туристичної галузі.

Порівняння даних методики КОЗ-2 у студентів з різними кар'єрними орієнтаціями показало, що між показниками комунікативних здібностей у представників з різними кар'єрними орієнтаціями відмінності на статистичному рівні. Найвищі показники середніх значень комунікативних здібностей ($X=3,75\pm 1,41$), які наближені до високого рівня визначено у

студентів, що обирають кар'єрну орієнтацію «менеджмент». Також середнього рівня прояву комунікативні здібності спостерігаються у представників кар'єрної орієнтації «підприємництво» ($X=3,13\pm 1,36$). Тобто, спрямованість на менеджмент та підприємництво пов'язані на більш високий рівень прояву комунікативних схильностей. У студентів, що обирають кар'єрні орієнтації «автономія» та «виклик» середні значення знаходяться в межах середнього рівня. Найвищі середні значення організаторських здібностей у опитаних з кар'єрною орієнтацією «менеджмент» ($X=3,55\pm 1,61$), далі «підприємництво» ($X=2,63\pm 1,30$) та «автономія» ($X=2,50\pm 1,67$). Отже, за найвищі показники комунікативних та організаторських здібностей у студентів, що обирають кар'єрну орієнтацію «менеджмент» та «підприємництво». Це свідчить про конкурентоздатність майбутніх спеціалістів туристичної галузі.

Однією з психологічних характеристик конкурентоздатної особистості є вміння йти на розумний, виважений ризик. У психології ризик розуміється як висока ймовірність появи небажаних наслідків, втрат. Це стан між двома полярними випадками – впевненістю і невизначеністю; ситуація, що дозволяє виявити не тільки можливі наслідки кожного варіанту прийняття рішення, але і ймовірність їх появи. При цьому серед основних причин невизначеності можна відзначити неясність ситуації і можливих результатів, а також ролі людини, що приймає рішення. Однак, в сучасних реаліях розвитку туристичної галузі майбутній фахівець розуміє, що потрібно йти на ризик у професійній діяльності. Але цей ризик повинен бути виваженим та розумним.

За методикою діагностики міри готовності до ризику Шуберга, які дозволяють представити загальні дані: із опитаних студентів 14,6% мають високий, 53,4% – середній рівень та 30,6% мають низький рівень готовності до ризику. Отже, більше половини майбутніх спеціалістів туристичної галузі готові до помірного, виваженого ризику у майбутній професійній діяльності, що свідчить про їхню конкурентоздатність.

Представляємо опис результатів дослідження готовності до ризику залежно від кар'єрних орієнтацій досліджуваних. Найвищі показники середніх значень у опитаних, що обирають кар'єрну орієнтацію «менеджмент» ($X=3,85\pm 1,58$). Порівняння індивідуальних показників показало, що представники кар'єрної орієнтації «Менеджмент» мають високий рівень прояву готовності до ризику. Отже, найбільше готові ризикувати студенти, що спрямовані на кар'єрну орієнтацію «менеджмент», що свідчить про їхню конкурентоздатність. За методикою діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса визначено, що у всіх групах студентів з різними кар'єрними орієнтаціями рівень мотивації до успіху знаходяться в межах помірно високого рівня. Вони готові до ризику. При цьому їхня мотивація до успіху впливає і на сподівання

на успіх: при сильній мотивації до успіху надії на успіх зазвичай більший, ніж при слабкій. До того ж людям, мотивованим на успіх і тим, що мають великі надії на нього, притаманно уникати великого ризику.

Отже, помірно високий рівень мотивації до успіху студентів свідчить про конкурентоздатність у майбутній діяльності у сфері туризму, адже вони готові до прийняття ризикованих рішень.

На основі кореляційного аналізу виділено один кореляційний зв'язок. Шкала кар'єрної орієнтації «менеджмент» помірно корелює з шкалою «організаторські здібності» ($r = 0,351$). Чим більше у студентів проявлятиметься спрямованість на кар'єрну орієнтацію «менеджмент», тим більше проявлятимуться організаторські здібності. Однак, даний взаємозв'язок є слабким, що спонукає нас до пошуку інших характеристик, що впливають на конкурентоздатність майбутніх працівників туристичної галузі. Отримані емпіричні результати свідчать про те, що для формування та розвитку конкурентоздатного спеціаліста туристичної галузі у системі підготовки важлива роль повинна бути відведена не тільки психологічним дисциплінам, а і активним, практичним методам. Одним з таких методів є психологічний тренінг, який є ефективним методом навчання і впливу на особистість у процесі фахової підготовки.

Висновки та перспектива подальших досліджень. Аналіз результатів дослідження уможливило зробити наступні висновки:

- студенти спрямовані на різні кар'єрні орієнтації, найчастіше обирають кар'єрні орієнтації «менеджмент», «автономія», «стабільність» та «підприємництво»;
- найвищі прояви комунікативних та організаторських здібностей у студентів, що обирають кар'єрні орієнтації «менеджмент» та «підприємництво»;
- більше половини опитаних готові до помірного, виваженого ризику у майбутній професійній діяльності;
- найбільше готові ризикувати студенти, що спрямовані на кар'єрну орієнтацію «менеджмент»;
- проявляється помірно високий рівень мотивації до успіху.

Отримані дані свідчать про конкурентоздатність майбутніх спеціалістів туристичної галузі. Конкурентоздатність у майбутніх спеціалістів туристичної галузі розвивається у процесі їхньої професійної підготовки під час навчання у закладах вищої освіти.

Перспективу дослідження вбачаємо у розширенні дослідження тих характеристик, що впливають на конкурентоздатність майбутніх працівників туристичної галузі. А також у розробці та проведенні активних методів навчання з студентами спеціальності «туризм» з метою розвитку у них характеристик конкурентоздатності.

Список використаних джерел

1. Березовська Л.І. Психологічна характеристика конкурентоздатності майбутнього фахівця туристичної галузі / Л.І. Березовська. // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Т. І. Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. – Вип. 48. – 2018. – С. 48–52.
2. Варій М.Й. Психологія особистості. / В.Й. Варій. – ЦУЛ, 2008. – 592 с.
3. Ваврик А. Професіоналізм та конкурентоздатність особистості: психолого-соціальні аспекти. / А. Ваврик. // Демократичне врядування. – 2013. – Вип. 12. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2013_12_10
4. Карамушка Л.М. Формування конкурентоздатної управлінської команди (на матеріалі діяльності освітніх організацій). *Монографія*. / Л.М. Карамушка, О.А. Філь-К.: Фірма «ІНКОС», 2007. – 268 с.
5. Пашукова Т.І. Практикум із загальної психології / Т.І. Пашукова, А.І. Допіра, Г.В. Дьяконов. // за ред. Т. І. Пашукової. – 2-ге вид., стер. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2006. – 203 с.
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168 р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року.» – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>
7. Соціологія і психологія : навч. посіб. / за ред. Ю.Ф. Пачковського. – К.: Каравела, 2009. – 267 с.

References

1. Berezovska L.I. *Psycholohichna kharakterystyka konkurentozdatnosti maibutnoho fakhivtsia turystychnoi haluzi* // Aktualni problemy psykolohii : zb. nauk. pr. Instytut psykolohii imeni H.S. Kostiuks NAPN Ukrainy. T.I. Orhanizatsiina psykolohiia. Ekonomichna psykolohiia. Sotsialna psykolohiia. – Vyp. 48. 2018. p. 48–52.
2. Varii M.I. *Psykolohiia osobystosti*. TsUL, 2008. 592 p.

3. Vavryk A. Profesionalizm ta konkurentozdatnist osobystosti: psykhologo-sotsialni aspekty. Demokratychne vriaduvannia. 2013. Vyp. 12. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2013_12_10
4. Karamushka L.M., Fil O.A. Formuvannia konkurentozdatnoi upravlinskoї komandy (na materialі diialnosti osvitynih orhanizatsii). Monohrafiia. K.: Firma «INKOS», 2007. 268 p.
5. Pashukova T.I., Dopira A.I., Diakonov H.V. Praktykum iz zahalnoi psykhologii zared.. T. I. Pashukovoi. – 2-he vyd., ster. K. : T-vo «Znannia», KOO, 2006. 203 p.
6. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 bereznia 2017 r. № 168 r «Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku.» – Rezhymdostupu: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>
7. Sotsiolohiia i psykholohiia: navch. posib. zared.. Yu.F. Pachkovskoho. K.: Karavela, 2009. 267p.

В статье представлены результаты исследования конкурентоспособности будущих специалистов туристической отрасли. Эмпирически определено, что будущие специалисты туристической отрасли в основном направлены на различные карьерные ориентации: «менеджмент», «автономия», «стабильность» и «предпринимательство»; высокие проявления коммуникативных и организаторских способностей у тех, кто выбирает карьерные ориентации «менеджмент» и «предпринимательство»; готовы к умеренному, взвешенному риску в будущей профессиональной деятельности; больше готовы рисковать те, кто направлены менеджмент», направлены на умеренно высокий уровень мотивации к успеху. Отмечено, что для формирования и развития конкурентоспособного специалиста туристической отрасли в системе подготовки используют активные методы обучения.

Ключевые слова: конкурентоспособность, будущие специалисты туристической отрасли, карьерные ориентации, риск, коммуникативные способности, организаторские способности, мотивация к успеху.

The article presents the results of the theoretical and empirical research of the competitiveness of future specialists in the tourism industry. It is determined that the development of the tourism industry is regulated at the legislative level through the adoption of the Strategy for the development of tourism and resorts for the period up to 2026. For the development of competitiveness of future specialists in the tourism industry, the kind of career they are aimed at (obviously the focus on the career of an entrepreneur, manager) affects the tourism industry. The basis for the ability to compete is the following characteristics: attitude towards achievement, success, ability to go for reasonable risk, ability to organize communication skills, at the same time. It is empirically investigated that future specialists in the tourism industry are mainly aimed at different career orientations, most often choose the career orientations of "management", "autonomy", "stability" and "entrepreneurship"; the highest manifestations of communicative and organizational skills among students who choose career orientations "management" and "entrepreneurship"; more than half of respondents are ready for a moderate, weighted risk in future professional activity; the most willing to risk students, aimed at the career orientation of "management"; a moderately high level of motivation for success is manifested. The revealed relationship of career orientation "management" with a scale "organizational capacity" is low and with direct interdependence. It is noted that for the formation and development of a competitive future specialist of the tourism industry in the system of training, psychological disciplines are used and social and psychological trainings are used as active, practical methods. It is determined that the prospect of the study is to expand the study of those characteristics that affect the competitiveness of future specialists in the tourism industry. And also in developing and implementing active teaching methods with students of the specialty "tourism" in order to develop their competitiveness characteristics.

Key words: competitiveness, future specialists of the tourism industry, career orientations, risk, communicative abilities, organizational skills, motivation for success.

УДК 37.015.3:159.964.2

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-255-258

Нелін Євген Володимирович,
кандидат педагогічних наук, психоаналітик,
м. Київ

СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ У КОНТЕКСТІ МЕТАПСИХОЛОГІЇ З. ФРЕЙДА (Ч. 2)

Розкриваються особливості психоаналітичної педагогіки З. Фрейда у контексті структурної моделі психіки. Обґрунтовуються теоретичні засади сексуального виховання і домінуюча роль потягів у роботі дитячої психіки. Акцентовано увагу на взаємодії «Воно», «Я» і «Над-Я». Доведено, що завдання психоаналізу в освіті ідентичні до психотерапевтичних завдань, а робота учителя має бути спрямована на розширення роботи «Я» і зменшення впливу «Воно». Зроблено висновок, що каркас психоаналітичної педагогіки становили положення про розгляд педагогічних проблем у взаємодії між «Воно», «Я» і «Над-Я»; врахування постійного конфлікту між індивідуальними бажаннями і колективними нормами; ставлення до виховання як до профілактики ірраціональних поведінкових проявів.

Ключові слова: психоаналіз, педагогіка, психоаналітична педагогіка, сексуальне виховання, З. Фрейд, метапсихологія.

Постановка проблеми. Відкриття, зроблені З. Фрейдом у психології та суміжних до неї науках, продовжують спонукати науковців до подальших досліджень невідомої сфери людини, визначенні практичного використання психоаналітичного надбання у профілактичних і виховних цілях. Найбільший ресурс для нових досліджень психоаналізу в освітній практиці дає концепція сексуального виховання, а також структурна модель функціонування психіки, які відображені в усіх працях З. Фрейда.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У першій частині дослідження нами було прослідковано еволюцію психоаналітичної педагогіки на ранніх етапах її становлення і розкрито погляди З. Фрейда на взаємодію психоаналізу і педагогіки.

Мета статі: розкрити ключові ідеї психоаналітичної педагогіки у контексті структурної моделі психіки З. Фрейда.

Завдання дослідження: 1) встановити зміст ключових положень психоаналізу у контексті метапсихології З. Фрейда; 2) виявити особливості поглядів З. Фрейда на використання психоаналізу в педагогічній практиці. Для досягнення мети і вирішення поставлених завдань нами застосовано герменевтичний і проблемний підходи, що дозволило інтерпретувати погляди З. Фрейда щодо використання психоаналізу в освітній практиці.

Результати дослідження. Фундаментом концепції психоаналітичної педагогіки вважаються ідеї З. Фрейда про панівну роль несвідомих потягів і використання концепції сексуального виховання. Концепція сексуального виховання розроблялася З. Фрейдом на засадах теорії потягів, згідно якої кожна людина перебуває під впливом потягів до життя (Ерос) і смерті (Танатос). З. Фрейд вважав, що джерелом для Ероса є лібідо – сексуальна